

OBSAH

ÚVODEM:

Dějiny rétoriky – dějiny bez pohybu? 9

1. POČÁTKY RÉTORIKY VE STARÉM ŘECKU 22

Hledání techné 22

Protagorova agonální rétorika 26

První učitelé 28

Antická rétorika jako model přesvědčivé komunikace 30

Platonův nekonečný spor s rétorikou 31

Isokratův program rétoriky ve službě politické kultury 34

Aristotelovo dovršení antického rétorického systému 37

O umění přesvědčovat v Rétorice pro Alexandra 42

2. RÉTORIKA HELÉNISTICKÁ A ŘÍMSKÁ 45

Zrození helénistické filologie 45

Výuka rétoriky v období helénismu 49

Hermagoras z Temnu a učení o *stasis* 50

Rétorika v antickém Římě 53

Rétorika pro Herennia (Ad C. Herennium de ratione
dicendi libri quattuor) 54

Ciceronův dokonalý řečník jako občan, zastánce práva a politik 58

Kvintiliánovy Základy rétoriky 62

Plinius Mladší a Tacitus o smyslu rétoriky v císařském Římě 65

Období druhé sofistiky a Hermogenova rétorika jako soustava *stasis* 69

3. RÉTORIKA A KŘESŤANSKÁ KULTURA STŘEDOVĚKU 75

Rétorika a alegorie sedmi svobodných umění u Marciana Kapelly 83

Aurelius Augustinus – kazatel, rétor, polemik 84

Topica Boetii – rétorika ve službě dialektiky 89

Kassiodorův encyklopedický obraz křesťanského světa 91

Isidor ze Sevilly a počátky školské vzdělanosti 93

Rétorika jako součást gramatiky: Beda z Jarrow (Venerabilis) 94

Učitel moudrosti a výmluvnosti: Alkuin z Yorku 95

Artes praedicandi: kazatelská rétorika ve středověku 97

Artes dictaminis: nová tvář rétorického umění 101

Artes poetriae: teorie a praxe psaného projevu 109

Rétorika středověké Byzance 116

4. OD HUMANISMU K OSVÍCENSTVÍ	119
Rétorika v období humanismu a renesance	119
Renesanční filolog Laurentius Valla	122
Jiří Trebizondský (Trapezuntius)	124
Byzantská rétorika po pádu Konstantinopole	125
Rudolf Agricola	127
Rétorika v díle Erasma Rotterdamského	129
Autorita protestantské rétoriky Filipa Melanchthona	132
Petr Ramus a Audomarus Taleus	
Tradice philipporamistických rétorik	134
Rhetorica perfetta Francesca Patriziho	138
5. RÉTORIKA OBDOBÍ BAROKA VE SLUŽBÁCH CÍRKVE	142
Suarezova jezuitská rétorika	145
Caussinovy figury, symboly a emblémy	146
Jezuitská rétorika v Čechách a v Polsku. Bohuslav Balbín	147
Protestantské rétoriky a učebnice kazatelství	148
Bartholomeus Keckermann a gdaňská rétorika	149
Vossiova rétorika řečnických afektů	150
Českoobrátorská rétorika Jana Amose Komenského	150
Náboženské, politické a kulturní předpoklady rozkvětu rétoriky v Rusku a na Ukrajině	155
6. SPOLEČENSTVÍ UČENCŮ STŘÍDÁ REPUBLIKA LITERÁTŮ. FILOZOFIE PROTI RÉTORICE NA PRAHU NOVÉ DOBY	159
Baconův polemický dialog s rétorikou	160
Hobbesova rétorika jako politická zbraň	162
Karteziánské inspirace Bernarda Lamyho	164
7. NORMY STYLU A MĚŘÍTKA VKUSU V RÉTORICE 18. STOLETÍ	167
Fénelonova rétorika jako umění portrétu	168
Du Marsais a jeho projekt filozofické rétoriky	169
Vicovy Institutiones oratoriae a projekt „nové vědy“	170
Rétorika - výchova k vytříbenému vkusu (Bouhours, Rollin, Dubos)	171
Adam Smith a skotská rétorika	172
Rétorika ve Španělsku a Gregorio Mayans y Siscar	176
Filologická orientace rétoriky v Německu - Johann Christoph Gottsched	178
Lomonosov a vývoj klasicismu v Rusku	179
8. RÉTORIKA V 19. STOLETÍ	182
Friedrich Nietzsche a filozofie rétoriky	185
Rétorika 19. století ve Francii. Sémantická teorie tropů a figur Pierra Fontaniera	187
Rétorika 19. století v Anglii. Whately, Bain, Spencer	189
Jungmannova Slovesnost jako rétorika čtenářského poučení a vkusu	191

9. RÉTORIKA VE 20. STOLETÍ	195
Rétorika – inspirace myšlení o jazyce, literatuře a filozofii	197
Rétorika ve Spojených státech proti komunikačním bariérám	200
Rétorika od poloviny 20. století v Německu a Rakousku	204
Teorie argumentace v díle Chaima Perelmana a Stephena Toulmina	206
Rétorika 2. poloviny 20. století v románských zemích.....	208
10. JINÉ RÉTORIKY A JINÉ KULTURY	212
ZÁVĚREM	227
SUMMARY	228
VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE	233
JMENNÝ REJSTŘÍK	242